

PO TAURAGNŲ D A N G U M

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2019 balandis Nr.118

Balandžio mėnesio jubiliejai Sveikiname!

*Kai atgal pažiūriu, tai ir nedidelis džiaugsmas
atrodo tartum stebuklas, kuriuo tikėti imu.
Gal ir visas gyvenimas – vienintelis, vienas, didžiausias
mano stebuklas, nepaprastas paprastumu.*

Justinas Marcinkėvičius

50 metų sukanka **Erikai Kulienei**
iš Vilkablauzdės kaimo
ir **Eimučiui Puodžiukui** iš Klykių;

60 metų jubiliejų švenčia **Janė Vaišnorienė** Ryliškių;

70 metų sukaktį pažymi tauragniškis
Povilas Šinkūnas;

80 metų jubiliejų pažymi tauragniškė
Aldona Marija Deveikienė, Genė Aleknienė iš
Varpiškių, **Stanislava Dolotovienė** iš Lukošūnų ir
Ona Šerėnienė iš Vyžių;

85 metai sukanka kun. **Broniui Šlapeliui**;

90 metų jubiliejų švenčia **Marijona Vaiškūnienė**
iš Sėlės kaimo.

Gegužės pirmas sekmadienis – Motinos diena

Sveikiname visas Mamas!

Mama, mama! Mano miela mama!
Kaip tavęs aš pasiilgau – nežinau...
Tavo vardą man klevai čia šlama,
O jiems pritaria seni seni beržai...

Man atrodo, kad esu mažytis,
Kad baisybių mūs kieme tikrai apstu,
Reikia man tiktai sušukt: mamyte!–
Duryš prasivers tuoj – ir išeisi tu.

Ir aš pamatysiu brangų veidą
Kaip tada prieš dvidešimt dvejus metus
Prakalbėsi. Tavo žodžių aidą
Pasigavęs vėjas nešis pro vartus.

Jo aš nesivysiu. Nepavysiu.
Kas iš mūs vaikystę bandė pasvyt?...
Nors galva ir sidabru barstysis,
Bet skolos nesugrąžinsiu tau, mamyt.

Mama, mama! Mano miela mama!
Kaip tavęs aš pasiilgau – nežinau...
Lopšines tavas klevai man šlama,
O jiems pritaria seni seni beržai...

Jonas Belopetravičius, 1970 m. kovo mėn.

KVIEČIAME

**Gegužės 4 d. 14 val. Motinos dienos
minėjimas.** Vaikų ir jaunimo dramos
studijos spektaklio premjera – CH. A.
Laiglesijos pasakaitė „Pusė kilogramo
cukraus” (rež. Loreta Juškėnienė).

**Gegužės 11 d. 15 val. Vyšnių sodelyje –
Bendruomenės gimtadienis ir Vyšnių
žydėjimo šventė.**

Sueikime visi pasiklausyti *peterburgskų*
armonikų! Jums gros Mindaugas Didžiokas,
Lukas Gaižutis, Valentas Treinys, Pranas
Virvytis. Vaišinsimės naminėmis bandelėmis
su vyšnių įdaru ir kitais skanumynais!

**Gegužės 1-30 d. Paroda „Mano
močiutės skarelė”.** Jei turite namuose senų
skarelių, kurias ryšėjo dar Jūsų močiutės,
kviečiame atnešti į kultūros namus.

Danguolė Trimonienė**Velykų medis vėl papuošė miestelį**

Balandžio 5 d. miestelyje tradiciškai papuošėme Velykų medį. Medelis puošiamas nuo 2014 metų. Prieš šešerius metus internete pamačiau panašų medį ir pagalvojau, kad būtų puiku, jei ir mūsų miestelis pasipuoštų prieš Velykas.

Jei pirmais metais ant medelio pakabinome tik 400 margučių, tai šiais metais jų jau 1700. Tai bendras daugelio iš mūsų darbas. Nemažai margučių sudūžta, todėl kolekciją kasmet papildome naujais. Šiais metais daugiausia margučių „aprengė“ Alfoniya Levčenka (net 70), taip pat Valda Žebelienė, Laima Jauniškienė, Aldona Budreikienė. Ateidami puošti medelio margučių atsineša ir mūsų mokinukai su mokytoja Aldona Tartilienė.

Šiemet ne tik medis papuošė miestelį, bet į skverą „suskrido“ paukščiai, „pražydo“ tulpės. Atsiranda vyriškų darbų, todėl į pagalbą pasikviečiame ir vyrus. Visada mielai talkina Vidas Juknevičius, Bronius Balsys, Antanas Šapoka ir kiti. Mes, kultūros namų darbuotojos, džiaugiamės, kad bendruomenėje visada surandame žmonių, pritariančių mūsų iniciatyvoms ir pasirengusių padėti. Ačiū Jums!

Danguolė Trimonienė**Kultūros diena pažymėta ir Tauragnuose**

Balandžio 13 dieną tauragniškaiai pažymėjo pasaulinę Kultūros dieną. Prieš renginį atvirose miestelio erdvėse skambėjo muzika. Armoniką ar akordeoną virkdė Mindaugas Didžiokas, Pranas Virvytis ir Vilma Valienė.

Prie kultūros namų buvo iškelta Taikos vėliava. 2006 m. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą, kuriuo balandžio 15-oji įteisinta kaip atmintina diena. Tą dieną 1935 m. Vašingtone dvidešimt viena Amerikos žemyno šalis ratifikavo Rericho Paktą – sutartį dėl meno, mokslo įstaigų ir istorinių paminklų apsaugos karo ir taikos metu naudojant Taikos vėliavą. Jos simboliu „Taika per kultūrą“ pasirinktas raudonos spalvos žiedas, juosiantis tris raudonus skritulius baltame fone.

Taikos vėliava reikšminga ir šiandien. Ji buvo iškelta ant

aukščiausių planetos viršūnių, Šiaurės ir Pietų ašigalių, keletą kartų pabuvojo kosminėje erdvėje ant orbitinių stočių, jai plevėsuojant vykdomos įvairios kultūrinės akcijos. O mes Taikos vėliavą Tauragnuose iškeliame jau antri metai ir tikimės, kad tai taps gražia tradicija.

Tuoju bus iškelta Taikos vėliava

Salėje susirinkusiems puikų poezijos spektaklį „Girdėjau tavo atdūsi“ pagal P. Širvio ir S. Nėries eiles dovanojo svečiai iš Utenos (rež. Šarūnas Kunickas). Girdėjome gerai pažįstamus eilėraščius, kai kas gal ir deklamavo patyliukais kartu, bet tie gerai pažįstami eilėraščiai skaitomi aktorių skambėjo naujai ir labai jautriai.

Skambiais melodijas dvišle ir *peterburgska* armonika grojo Mindaugas Didžiokas (nuotraukoje) Šis jaunas vaikinys tik visai neseniai įsiliejo į mūsų kapelos „Tauragna“ kolektyvą ir įnešė daug energijos, jaunatviško entuziazmo. Tikimės, kad jis pritaps prie mūsų kolektyvo ir skambiomis melodijomis džiugins ne tik tauragniškius.

Lyrinių dainų pynę padovanojo

UKC Saldutiškio skyriaus moterų vokalinis ansamblis, vadovaujamas Danutės Zajančauskienės. Naujai susikūręs kolektyvas daugiausia dainuoja romantines dainas.

Koncertą užbaigė UKC Tauragnų skyriaus moterų vokalinis ansamblis „Gelmė“ (vad.. Vilma Valienė).

Kultūros darbuotojams šios dienos paminėjimas yra, žinoma, svarbus, todėl ačiū visiems, kurie buvote kartu.

Iš uteniškių spektaklio

Groja Pranas Virvytis

Nijolė Šuminienė

Pasitikome naują knygą

Kaip ir kasmet, balandžio 23 – 29 dienomis visose šalies bibliotekose vyko Nacionalinė Lietuvos bibliotekų savaitė.

Tauragnų biblioteka šios savaitės metu pakvietė lankytojus į du renginius. Su grupele tauragniškių vyko į Utenos A. ir M. Miškinų viešojoje bibliotekoje organizuotą bendraminčių sueigą – konferenciją: „Ryškiausi lietuvių neoromantikai – S. Nėris, J. Aistis, A. Miškinis – epochų sumaištyje.

Balandžio 26 d. Tauragnų bibliotekoje vyko tauragniškės tautodailininkės Reginos Mačienės albumo „Karpiniai“ pristatymas. Džiugu pristatinėti kiekvieną naujai išleistą knygą, bet kai jos autorė – tauragniškė, tas džiaugsmas dvigubai malonesnis. Reginos vaikystė (nuo 10 m.), jaunystė prabėgo Tauragnuose. Čia ji gyvena ir šiandien. Nuostabi Aukštaitijos gamta, sutikti žmonės, aplankytos vietovės padarė įtaką daugelio karpinių atsiradimui. Regina karpinių menu susidomėjo 2000 m. 2005 m. ji tapo tautodailininkų sąjungos nare. Karpiniai eksponuoti respublikinėse parodose, kai kurie iškeliavo į Kanadą, Ispaniją, Didžiąją Britaniją. Pagrindinė karpinių tema – gamta. Albume karpiniai sudėti į skyrius: „Iš prisiminimų“, „Tauragnų kraštui“, „Senieji amatai“, „Zodiako ženklai“, „Krikščioniški simboliai“, „Metų šventės“, „Gamtos apsupty“, „Pagoniškos dievybės“.

Tauragnišiai, vartydami albumą, džiaugėsi puikiais Reginos darbais. Prisiminimais ir gyvenimiškomis akimirkomis pasidalino Tauragnų seniūnas Alvydas Danauskas, Tauragnų krašto bendruomenės pirmininkė Danguolė Trimonienė, mokytojai Eugenija Kamarauskienė ir Leonas Marčiulionis, Tauragnų krašto garbės pilietė Aldona Driukienė, tautodailininkė karpinių meistrė Lina Paukštienė.

Albumo autorė Regina Mačienė (sėdi priekyje), padėkojusi už gražius tauragniškių žodžius ir palinkėjimus, sakė, kad turi ir daugiau svajonių ir pažadėjo sukurti dar daug karpinių.

Apie renginius trumpai

Balandžio 28 d. Tauragnų skyriaus folklorinio ansamblio moterys (vad. Vilma Valienė) ir Vaikų ir jaunimo studijos jaunieji artistai su vadove Loreta Juškėniene dalyvavo Atvelykio šventėje Utenoje.

Ansamblio moterys su kandidatu į prezidentus Gitanu Nausėda, jo žmona Diana, Utenos meru Alvydu Katinu ir kultūros centro direktoriumi Eriku Druskinu.

Ir „zuikeliai“ su vadove Loreta

Bronė Juknevičienė

Savo profesiją pasirinkčiau dar kartą

Darbe varčiau stalinio kalendoriaus lapus, ieškodama, ką greitomis pasižymėjau ir netyčia „nukeliavau“ į priekį. Akis užkliuvo už balandžio 27 dienos kalendoriaus lapelio. Tą dieną minima Medicinos darbuotojų diena. Atmintinų dienų sąrašas Lietuvoje tikrai ilgas – suskaičiavau 60 atmintinų dienų. Vien balandžio mėnesį jų šešios. Profesinė medicinos darbuotojų šventė Lietuvoje pradėta minėti nuo 2004 m. tuometinio Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro Juozo Oleko iniciatyva. Balandžio 27-oji pasirinkta todėl, kad 1918 metų balandžio 27 dieną Lietuvos Respublikos valstybės taryba sudarė Sveikatos komisiją, kurios nariais tapo daktaras Jonas Basanavičius, inžinierius profesorius Steponas Kairys ir kunigas

Justinas Staugaitis. Vėliau į jos veiklą įsitraukė iš Rusijos sugrįžęs daktaras Jurgis Alekna, paskirtas Vidaus reikalų ministerijos Sveikatos departamento direktoriumi.

Norėdama priminti, kad tarp atmintinų dienų yra ir labai svarbi Medicinos darbuotojų diena, nutariau pakalbinti miestelyje gyvenančius medikus. Jie pasirinktai profesijai atidavė daugybę metų, mes juos puikiai pažįstame, atsimename ir dar paprašome pagalbos.

Labai norėjau, pasinaudodama Utenos krašto enciklopedija, papasakoti ir apie Tauragnų ligoninę, bet radau tik kelias eilutes. 1942 m. Tauragnuose atidarytas medicinos punktas, vedėja dirbo Barbora Gražytė. 1947–1974 m. miestelyje buvo ambulatorija ir ligoninė, kurioje gydėsi tuberkulioze sergantys gyventojai. Vėliau ligoninė buvo pertvarkyta į bendro tipo 25 lovų ligoninę. 1974 m. atidarius ligoninę Utenoje, miestelių ligoninės buvo panaikintos. Tauragnuose liko tik ambulatorija. Tokios tad negausios žinios... Utenos kraštotyros muziejuje medžiagos apie Tauragnų gydymo įstaigas irgi neradau. Medicinos darbuotojų diena – gera proga papildyti žinias apie Tauragnų ligoninę ir ambulatoriją. Žinoma, abi buvusios medikės, su kuriomis kalbėjausi, pasakojo ir apie savo pasirinkimą, patirtį, džiaugsmingus ir skaudžius įvykius, nutikusius darbe.

Pasakoja **Birutė Blažienė**: „Mediciną pasirinkau, nes man patiko baltas chalatas! Gyvenau Jūžintų miestelyje Rokiškio rajone. Prieš mūsų namus buvo ambulatorija, draugavau su ten dirbusia medicinos seserimi, dažnai nueidavau. Vieną kartą pasimatavau *kasinką* (skarelę, – pastaba autorės), man labai tiko. Mano plaukai tamsūs, o *kasinka* balta. Sau labai gražiai atrodžiau. Nutariau, kad mokysiuos medicinos. Šeimoje augau viena. Tėtė buvo ištremtas į Sibirą ir nebegrižo. Mama mano pasirinkimui pritarė. Man nebuvo lemta sunkiai dirbti. Nesu ir kolūkyje dirbusi. Todėl ir dabar nesu jau tokia darbininkė.

Jūžintuose buvo tik 7 klasės, todėl vidurinę baigiau Rokiškyje.

Birutė Juozapavičiūtė (Blažienė)
(g. 1934 m.) Rokiškio vid. mokykloje, 11 klasėje

Iki Rokiškio net 24 kilometrai, namo parvažiuodavau tik per atostogas. Galėjau mokytis ir arčiau, Kamajuose, bet ten užsienio kalba buvo prancūzų, o aš mokiausi vokiečių. Bendrabučių tada nebuvo, mama nuomojo kambarį pas žmones. Mokiausi vidutiniškai, bet baigiau ir įstojau į Kauno medicinos mokyklą. Pasirinkau akušeriją, nes man atrodė, kad medicinos sesuo priklausoma nuo gydytojo, o aš norėjau dirbti niekieno *nekoman-duojama*.

Viduryje B. Blažienė. Kauno medicinos mokykla

Gyvenau pas mamos pusbrolių, dėdė buvo inžinierius, o jo žmona gydytoja. Šeima savo vaikų neturėjo,

aš jiems buvau kaip duktė. Gyvenau tikrai gerai, dėdės šeima manimi rūpinosi ir mylėjo. Galėjau likti dirbti Kaune, bet atvažiauvau į Sudeikių akušerinį punktą – norėjau gyventi arčiau namų, mamos. Sudeikiuose dirbau nepilnus metus, greitai mane perkėlė į Utenos gimdymo skyrių. Tauragnuose tuo metu veikė ir ambulatorija, ir ligoninė, buvo ir gimdymo skyrius. Čia dirbusi akušerė Kazokienė išėjo dekretinių atostogų, ir mane 1960 m. kovo 8 d. perkėlė dirbti į Tauragnus. Dirbau daug metų. Paskui visuose miesteliuose panaikino akušerės etatus, todėl dar dvejus metus, iki išėjimo į pensiją, vėl dirbau Utenoje. 1989 m. išėjau į pensiją.

B. Blažienė ir J. Puodžiukienė. Apie 1961 m.

Kai tik atėjau į Tauragnus, dirbo gydytojas Jonas Jakimauskas, jo žmona stomatologė, po jo mirties atėjo Aleksandras Sakalius, dar dirbo Prancevičiūtė, Kajutis, Karpeta, Jonas Lingė (a. a.), dabar Arvydas Paleckis. Daug labai *perėjo* gydytojų, o aš vis ta pati. Kartu dirbo Bronė Karneckaitė, Janina Biliūnienė, Gražina Čečergienė, Vida Grigaliūnienė, Aldona Lekavičienė (a. a.), Janė Puodžiukienė, felčerė Aldona Driukienė, Audra Kulbačiauskienė.

Akušerės darbas tikrai nelengvas. Bet kolektyvas buvo labai geras, sutarėme, dirbti tikrai buvo gera. Visas šventes švėsdavom kartu. Stomatologas Kazimieras Preikša labai mėgo krėsti *šposus*. Vieną kartą iš Maskvos turėjo atvažiuoti komisija. Draugės išėjo pietauti, o aš likau, laukiau komisijos. Preikša vis pažiūri į mane, nusišypso. Galvoju, ko jis čia iš manęs juokiasi. Aš apsižiūriu aplink save, bet nieko nematau. Ateina po pietų A. Driukienė ir sako, kad man prie kepurės prisegta musė! Valytoja dirbo tokia Daša, ji labai puikiai tvarkėsi, visada labai švariai išskalbdavo chalatus, *iškrakmolydavo* kepurės. O čia kepurė su tokiau papuošimu K. Preikšos dėka... Gerai, kad A. Driukienė laiku grįžo, kol dar komisija buvo lauke. Pamatytų vizitatoriai akušerę su muse!

Konfliktų darbe nei su kolegomis, nei su pacientėmis nebūdavo. Sunkiau buvo, kai veikė ligoninė. Vaikų tada gimdavo žymiai daugiau. Būdavo ir sunkių atvejų. Dirbau viena, atsakiau ir už mamų, ir už vaikų gyvybes. Kartais reikėdavo kviestis ir konsultantą, ir su *greitąja* vežti būsimą mamą į Uteną. Prisimenu

džiaugsmą, kai tokiai Trinkūnienei, kuri jau augino tris berniukus, gimė labai laukta mergytė. Tikrai buvo ir man didelis džiaugsmas. O vienas įvykis buvo labai skaudus. Atvyko moteris į gimdymo skyrių ir labai greitai pagimdė. Bet vaikutis gimė toks nelabai guvus. O po kelių dienų vaikutis mirė... Buvo tyrimas, paaiškėjo, kad vaikutis mirė ne dėl mano kaltės. Mirties priežastis aiškintis teko ilgai. O gal pats skaudžiausias įvykis buvo man tik pradėjus dirbti Utenoje. Mano akyse per kelias akimirkas mirė jauna moteris. Nunešiau jai kūdikį maitinti (akušerės seniau irgi nešdavo kūdikius mamoms), moteris pasisuko ant šono – ir mirė. Sunkiai išgyvenau jaunos moters mirtį. Mano kaltės jokios nebuvo, bet tokia mirtis... (Moteriai tikriausiai buvo embolija, užsikimšo kokia kraujagyslė).

Iš kairės Gražina Čečergienė, B. Blažienė, Laima Lukenskaitė (Talaikienė)

Jei reikėtų profesiją rinktis dabar – pasirinkčiau ir vėl. Nesigailiu, kad dirbau akušere, nes man mano darbas patiko. Žinoma, ir laikai buvo kitokie. Dirbo gydytojas, stomatologas, vaikų medicinos sesutė, mokinių – darbuotojų buvo daug. Ir dirbo visą dieną, buvo metas, kai dirbom net šeštadieniais. O dabar gydytojas dirba tik dvi dienas. Kaimas sensta, o seniems žmonėms ne taip lengva pasiekti Uteną. Taupoma ne ten, kur reikia.

Ir išėjusi į pensiją, eidavau padėti, jei kam reikėdavo pagalbos, suleidavau vaistus, ypač kai vaikai susirgdavo. Užaugo du sūnūs Virgis ir Rimas, yra marčios, keturi anūikai ir keturi proanūkiai. Vyresniajam proanūkiui jau 16 metų. Tikrai turtingas gyvenimas! Džiaugiuosi savo vaikais. Vienai man būtų sunku. Vaikai nepalieka vienos su ūkio darbais, nepamiršta ir per šventes.

Medikų dienos proga savo buvusiems bendradarbiams norėčiau palinkėti sveikatos ir padėkoti už kartu praleistus metus, už sutarimą, nuoširdų bendravimą“.

Janė Puodžiukienė jau svečiavosi mūsų laikraštyje, tik kaip dainininkė. Gal skaitytojai pamena,

kad buvo tokia rubrika „Visą gyvenimą su daina“. Šį kartą J. Puodžiukienė pasakoja apie savo profesiją, kuriai atidavė labai daug metų:

„Baigiau Darbo jaunimo mokyklą. Buvo manoma, kad ten mokėsi tik silpniesni mokiniai. Aš baigiau gerai, buvo gal tik pora ketvertų. Vyresnioji sesuo buvo baigusi Medicinos mokyklą Utenoje. Mokykla arti namų, kodėl gi ir man nepabandžius? Tėvai irgi skatino mokytis Utenoje. Į Utenos medicinos mokyklą įstojau 1959 m.

Mokslai sekėsi, mokytis man patiko, tik lotynų kalbos nemėgau, iš šio dalyko turėjau vienintelį trejetą. Mokslas truko dvejus metus.

Baigus paskyrimas skambėjo taip: paliekama rajono vyr. gydytojo žinioje. Labai norėjau dirbti Utenoje, todėl buvau laiminga, kad mane pasiliko. Medicinos mokyklą baigėme birželio pabaigoje, į darbą turėjom eiti nuo rug-

Pirma iš kairės Janė Ruzgaitė (Puodžiukienė) Medicinos mokykla baigta.

pjūčio pirmos dienos. Aš nelaukiau ir pas vyr. gydytoją nuėjau anksčiau. O jis sako: „Važiوسي, Ruzgaite, į Tauragnus. Serga medicinos sesutė, nėra kam pavaduoti“. O ji sirgo Parkinsono liga. Kai jau dirbau Tauragnuose, visos stebėdavomės, kaip ji gali vaistus leisti, kai taip dreba rankos? Išgirdusi apie tokį paskyrimą, verkiau kabinete: „Į Tauragnus tai jau aš nevažiuosiu!“. Mane gydytojas subarė: „Neraudok kaip mažas vaikas! Mėnesiui–dviem važiuoji, o paskui mes vėl tave atgal pasiimsim“. Darbą pradėjau liepos 20 dieną.

Tauragnuose tada dirbo gydytojas Jonas Jakimauskas. Mane paskyrė į ligoninę. Po keleto mėnesių sulaukiau pasiūlymo važiuoti į rentgeno laborantų kursų, o po jų galėsiu grįžti į Uteną. „Aš noriu dirbti sesele, o ne rentgeno

laborante!“ – atsimenu, kad taip atsakiau. „Tai ir sėdėk Tauragnuose!“ Taip ir likau Tauragnuose, ir dirbau 42 metus ir du mėnesius. Keitės ligoninės pavadinimas, keitėsi darbai, o aš visą laiką dirbau Tauragnuose. Tuo metu čia buvo bendro tipo ligoninė. Budėdavom vieną parą, o trys paros laisvos. Į darbą važinėjau. Ateinu iš Puodžių iki Alių stotelės, man netoli, eiti tik 15 minučių, tada atvažiuoju Tauragnus. Paskui, kai ištekėjau, jau samdėm butą pas Šakalį.

J. Puodžiukienės pirmi darbo metai. Tauragnų ligoninė.

Tauragnų ligoninė buvo bendro tipo, daugiausia gulėjo senukai su visokiom lėtinėmis ligomis. Paskui Utenos rajone prasidėjo vos ne geltos epidemija, ypač daug vaikų sirgo. Senukus išvežiojo ką namo, ką į Uteną, ką vežė į Saldutiškį. Ligoninė buvo 25 vietų, o priguldė du kartus daugiau vaikų. Broliai ir seserys gulėdavo vienoje lovoje. Suaugusių tik vienas kitas sirgo. Gydymas visiems buvo vienodas: miltukas 3 kartus per dieną ir 5 procentų askorbininė rūgštis. Po 7–8 mėnesių gelta liovėsi. Iš infekcinės ligoninės tapo tuberkuliozine.

Priguldė daug jaunų vyrų ir moteriškių. Prisimenu vieną juokingą atsitikimą. Vieną vakarą apėjau palatas, pamatavau temperatūrą – visi ligoniai savo vietose. Ryte šeštą valandą visiems nešu termometrus ir matau, kad vienoje palatoje II aukšte guli tik vienas ligonis, o trys lovos tuščios. Klausiu, kur

kaimynai, o jis atsako, kad nežino, miegojo ir nieko nematė. Aplėkiau visas palatas, kitas patalpas. Visos durys iš vidaus užkabintos. O žmonių tai nėra! Nežinau, ką daryti, ar man kam skambinti... Bus gražu – seselė *praganė* ligonius! Grįžau dar kartą į palatą, o palatoje jau guli visi keturi. Klausiu, kur jie buvo. O tie nekaltais veidais: „Niekur mes nebuvom...“ Pažiūriu pro langą į šventorių, o ten dvi ligoninės darbuotojos neša ilgiausias kopėčias! Antrame aukšte langas tai aukštai! Ligoniai naktį buvo pabėgę pas paneles... Tų ligoninės darbuotojų, kurios nešė kopėčias, jau nebėra gyvų. Ligoniai pas paneles pabėgo iš antro aukšto, kas ten žino, kas juos išleido – juk turėjo gi kažkas išleisti ir paskui duris iš vidaus užkabinti.

Dar vienas įvykis buvo labai baisus, prisimenu iki šiol. Gydytoja dirbo tokia Smičiūtė, pavadavo J. Jakimauską. Prisimenu, buvo pirmadienis. Suguldėm visus porai valandų pietų miego. O mums tokio darbo atvežė... Žmogus dirbo prie kuliamos mašinos ir įkišo ranką į kuliamąją. Tos rankos liko pirštai ir šiek tiek plaštakos, o aukščiau tik odos odos, daugiau nieko nėra, odos aplipę šiaudais, dar kažkuo. Buvo labai baisu. Ranką, ar kas iš jos liko, šiaip ne taip *sustūmėm*, subintavom ir iškvietėm greitąją.

Laisvalaikis. Labės ežeras

Iš kairės B. Blažienė, J. Puodžiukienė, O. Bulkienė, B. Bartašiūnienė

Kai uždarė ligoninę, 12 ar 13 metų dirbau sesele mokykloje. Medicinos kabinetas buvo bendrabutyje. (Prisimenu, kaip džiaugdavomės, kai nebūdavo pamokos arba ji būdavo trumpesnė, nes sesutė ateidavo tikrintų galvų, nagų, rankų ir kojų švaros... Mokinių daug, per pertraukas visų nespėdavo apžiūrėti. O mums kas – svarbu, kad pamoka *nuėjo*... – Pastaba autorės). Darbas buvo nesunkus, tik jau popierių popierių! Jei tik *įdūrei* vaikeluiui (turi galvoje skiepus, – pastaba autorės), tai rašysi ir rašysi šimtus *rozų*! Po mokyklos vėl grįžau į ambulatoriją. Dirbau registratūroje, prie stomatologo, procedūriniame, baigiau darbo su autoklavu kursas. (Virindavom marlę, švirkštus, vyniodavom į specialų popierių).

Dirbau iki 2003 metų, taip ir susidarė 42 metai. Rimtų klaidų darbe nepadariau. Gyvenime buvo visokių netekčių. Kai likau viena, darbas man buvo atgaiva, į darbą visadaėjau su *ūpu*. Kolektyvas buvo labai geras. Kartu švėsdavom šventes – Naujus metus, Moters dieną. Paskui kolektyvas vis mažėjo mažėjo... Visi vadovai buvo puikūs. Esu labai dėkinga daktarui A. Paleckiui, kad leido dirbti jau po pensijos. Į pensiją išėjau būdama 55-ių, bet dirbau dar 11 metų. Jei vėl reikėtų rinktis profesiją – vėl ją pasirinkčiau. Pradžioj nepasakyčiau, kad medicina labai viliojo, bet paskui tikrai pamilau savo darbą. Prisimenu savo pirmąją praktiką operacinėje. Pagyvenusiai moteriškai darė apendicito operaciją. Ji buvo gana apkūni. Po pirmojo pjūvio išvirto tokie geltoni riebalai. Paskui aš jau nieko neprisimenu... Kai sugrįžau, gydytojas Jankauskas pasakė: „Nu, iš šitos tai jau medikė bus!“

Prisimenu gydytoją Jakimauską, felčerę Smičiūtę, gydytoją Sakalių. Dar *prie Jakimausko* atvažiavo toks Petras Aleksejus. Toks neaukštas, net nepanašus, kad galėtų dirbti daktaru. J. Jakimauskas net šiek tiek pasišaipė. P. Aleksejus buvo grįžęs iš tremties, Sibire baigęs felčerių mokyklą. O jau jo braižas! Parašo ligos istorijoje, o kitą dieną nešiojas ir visų klausia: „Birut, gal žinai, *kū* čia aš parašiau? Janyt, gal gali perskaityti?“ Su juo susijusi labai

linksma istorija. Į valgyklą atvežė konjako. Tada tai buvo didelis deficitas. Petriukas nulėkė į valgyklą, nupirko konjako. *Bonkė* atsinešė vidinėj kišenėj, traukė iš kišenės, gal užkliuvo kur ar išslydo – ir butelis nukrito žemėn, konjakas išsiliejo. Petriukas nulėkė atgal, nusipirko kitą butelį – ir šitą sudaužė! Toks jau nelaimėlis... Ilgai dar kabinetas kvepėjo konjaku. Paskui šitas Petriukas iš Tauragnų išvažiavo, dirbo Vilniuje.

Dar dirbo gydytoja Regina, pavardės neprisimenu, kuri niekaip nepabaigdavo, ką pradėjusi: biuletenį išrašo, sirgimo pradžią pažymi, bet neparašo, kada žmogui jau į darbą. Ji dažnai skųsdavosi, kodėl tokia nelaiminga, kodėl jos niekas nemylė ir pan.

Dirbo Kajutis, Lingė ilgai vadovavo, paskui atvažiavo daktaras Arvydas Paleckis. Jau pasakojau, kaip su Eidžiulienė, ji dirbo virtuvėje, sėdėdamos ant skrynios traukdavom dainas. Labai puikus žmogus buvo Aldona Lekavičienė. Procedūriniame dirbo Vida Grigaliūnienė, paskui ji baigė mokslus ir dirbo Utenoje. Sanitarėmis dirbo Ona Bulkienė, Barbora Bartašiūnienė.

Apylinkėj buvo daug pradinių mokyklų, gal dvi septynmetės. Rudenį važiuodavom tikrinti mokinių sveikatos. Arkliuku, Jauniškis veža. Susikraunam svarstyklės, regėjimui tikrinti lenteles ir važiuojam. Stučiuos toks Meidus vaišino mus lašiniaus su *samagonu*. Visokių nutikimų būdavo...

Labai reta *gryčia* Tauragnuos, kurioje nebūta, daug namelių aplankyta, vaistai leisti. Nebūčiau tiek metų po pensijos dirbusi, jei darbas nemiels būtų. Prisimenu, ambulatorijai jau vadovavo daktaras Paleckis. Atėjo žmogus, jam reikėjo siūlus ištraukti, bet operuotas ne Utenoje, kažkaip *navatnai* susiūta. Sakau Paleckiui, kad nežinau, kaip šituos siūlus išimti. O daktaras pasakė: „*Dagi* nesulūžus visiškai – išimsi“. Pakrapščiau ir išėmiau tuos siūlus. Kaip vadovas, Paleckis buvo puikus, nežinau, ar dar gali būti geresnis. Niekada negirdėjom pakelto balso, visada mandagus, kultūringas. O moteriškės gi iššvedavom iš kantrybės!

Mediko dienos proga – pirmiausia linkiu visiems geros sveikatos, nes jau visi gi tokie... Ir kad niekada nepamirštų, jog yra medikai, visada padėtų žmogui“.

Labai ačiū B. Blažienei ir J. Puodžiukienei, kad savo pasakojimais pradėjo rašyti Tauragnų ligoninės ir ambulatorijos istorijos trūkstamas dalis. Labai tikiuosi pakalbinti kitus medikus, gal ir jų artimuosius, kad galėčiau surinkti kiek įmanoma daugiau žinių šia tema ir papildyti Tauragnų istoriją. Prašau ir skaitytojų pagalbos – kartu rašykime miestelio istoriją. Laikas pernelyg greitai bėga, dar norisi apie daug ką parašyti, su daug kuo pakalbėti. Laukite tęsinio.

Tęsiame rubriką „Iš pageltusių spaudos puslapių“

„Utenis“ 1990 m. lapkričio 8 d.

Popietė kaimo inteligentų šeimoje

Arba apie tai, kaip auginti kultūros medį

Su tauragniškais Vanda ir Vygantu Varneckais išpuolė susitikti jų poilsio dieną. Apžiūrėjo jie aplink daugiabutį mūrinuką kerojusius medelius, pasitardami, kaip juos paruošti

žiemojimui (nuotraukoje), paskui, sakė, kad namuose tvarkysis. Kiek tos poilsio dienos, atrodo trumpa lyg zuikio uodegėlė: švyst švyst ir nebėr... bet rudens žvarba greit mus įvijo į nediduką, bet jaukų Varneckų butą. Dabar jau čia tęsėsi mūsų „pafilosofavimai“. Nors dabar madinga daug ir visur kalbėti apie politiką, bet ši sykį pašnekesys sukosi apie sodžiaus kultūros reikalus, nors neapseita ir be kai kurių politinių niuansų. Buvo ne tik pasidžiaugta, pasiguosta, bet ir pasiginčyta, bandyta paprognozuoti, kaip ir kokiais syvais maitinamas galėtų vešėti kultūros medis sodžiuje... Tokia minčių gija, manau, logiška, nes Vanda ir Vygantas Tauragnų kultūros namuose darbuojasi septyniolikti metai. Ir jų atidumas sodietiškam kultūros gyvenimui, jaudinimasis dėl jos ateities suprantamas... Jau grįžęs į redakciją bandžiau „pasverti“ atskirus to pašnekesio kaimo inteligentų šeimoje momentus ir išryškinti svarbiausią jo mintį. Ją turbūt galima nusakyti taip: renginiai šiandien turi padėti žmonėms įvertinti pamirštą ar sąmoningai nutylėtą praeities kultūros veikėjų dvasinius turtus, ugdyti žmonėms tautinio atgimimo jausmus, prikelti šimtmečiais Lietuvos kaime gyvavusias taurias tradicijas ir papročius. Taigi sodžiaus kultūros darbuotojų tikslai aiškūs, tik kol kas, anot pašnekovų, nelabai apibrėžtos jų įgyvendinimo perspektyvos. Tad įsiklausykime nors į dalį tų pamąstymų.

V. Varneckas. Lietuva atgimsta kaip savarankiška valstybė. Tuo gali nesidžiaugti tik koks atskalūnas. Tačiau reikia ne tik džiaugtis, bet ir dirbti. Ir ne tik svarbų politinį, ūkinį-ekonominį, bet – ir kultūros darbą...

V. Varneckienė... nes nuo to darbo daug priklausys, kokį turėsime ateities Lietuvos žmogų – ar vartotoją-materialistą, ar gerą šeiminingą su jautria siela, išlavintu intelektu, šviesiu protu.

– Jūs, kaip sakoma, kultūrinio darbo kaime profesionalai. Kaip tų gražių idealų siekiate ir kas trukdo?

V. Varneckas. Pereinamuoju laikotarpiu viskas reformuojasi. Taipogi ir kaimas. Ūkiai dalijasi į firmas, akcines bendroves, kooperatyvus, ūkininkų vienkiemius. Tai gerai. Bet negerai, kad dabar viskas sukasi apie materialinę ašį, o paliekama savieigai dvasinė-kultūrinė gyvenimo pusė. Kai ji kaip reikiant bus prisiminta, gali būti jau daug kas prarasta... Tiesa, vyksta praeityje suniokotų, sugriautų tautos istorijos,

krikščioniškosios religijos simbolių, paminklų, kitų kultūrinių vertybių atstatymas. Šiuose darbuose didžiausią indėlį įneša „Caritas“, bažnyčia, bet daug tenka pasidaruoti ir kultūros darbuotojams. Ypač pasiruošiant tų vertybių atgimimo išskilmėms, per kurias apmąstoma mūsų tautos istorija, jos praradimai, prisikėlimo keliai. Tačiau žmogui reikia, jei jau ne kasdieninių, bet dažnų renginių, kuriuose būtų ir masinio tobulėjimo, ir pramogos elementai. Va čia kaip tik ir jaučiamas atoslūgis.

V. Varneckienė. Gal todėl, kad ir kaimo žmonės labai susidomėję politika ir laisvesnę minutę prigludę prie televizorių, radijo imtuvų, laikraščių ir žurnalų. Be to, kiekgi to kaimiečio laisvalaikio, ypač – per darbymeį...

V. Varneckas. Be abejo, masinės informacijos priemonės teikia ne tik politinių naujienų, bet ir dvasinio peno. Bet buvo ir bus ir tokių žmonių, kurie patys nori ir norės save kūrybiškai išreikšti. Aš šneku, kurie negali atsispirti dainai, šokiui, kurie, perskaite pjęsę, jaučia poreikį išbandyti vaidybinius sugebėjimus arba pasižiūrėti kitų – dainuojančių, šokančių, vaidinančių...

V. Varneckienė. Tokie kaip Šinkūnų kaimo žmonės. Gyvena jie už trejeto kilometrų, tačiau, jei Tauragnuose renginys, – šinkūniškiai atvyks ir žiemą, ir vasarą...

– Jūsų kalbose tikrai daug nerimo. Nejaugi ir apsnūdo, tiek metų garsėję Tauragnų kultūros namai?

V. Varneckas. Neapsnūdo, kitaip kam mes čia būtume? Aš tik kalbu apie žmonių tendenciją į pirmą planą iškelti materialines vertybes.

V. Varneckienė. O kultūros darbuotojai tam ir yra, kad neužleistų kultūrinio gyvenimo pozicijų. Ne žodžiais, o remdamiesi tais, kurie, kaip čia jau pasakyta, gyvena kūrybinės saviraiškos troškuliu. Pas mus dabar gyvuoja moterų ir vyrų ansambliai, dramos ratelis, kasmet parengiantis po pastatymą.

V. Varneckas. O labiausiai džiugina, kad yra kūrybingo moksleiviško jaunimo. Turim net tris šokių kolektyvus: merginų, mergaičių bei mišrų jaunesniojo amžiaus moksleivių. Juos įkūrė dabar į ilgesnes atostogas išėjusi E. Ruzgienė, o toliau dirba Z. Binkienė. Šokėjai mūsų gabūs ir jau ne kartą koncertavę rajone, sėkmingai pasirodę labdarai skirtame bei kituose koncertuose... Jaunas, dalyvaudamas kad ir ne profesionalioje kūryboje, save tobulina estetiškai, mokosi elgesio kultūros. Todėl ir ateityje, manyčiau, „nepaskės“ vien biznyje ar girtuoklystėje, mokės atsiriboti nuo bet kokių antimoralės „banginių“.

V. Varneckienė. Tie, kurie nuo mažens dalyvauja bet kokioje kūrybinėje veikloje, mokės kultūringai elgtis ne tik namie, bet ir svetur. Su mokytoja S. Tilvytine ir 12-ka vaikų, beje, saviveiklininkų, prieš kurį laiką buvom išvykę į Ukrainos Sokalio miestą. Tiesiog džiaugėmės mūsų vaikų elgesiu ir bendravimo kultūra.

– Neseniai po viešnagės Lenkijoje mūsų laikraštyje pasisakė rajono kultūros ir liaudies švietimo skyriaus vedėjo pavaduotojas A. Zabieta. Tarp kitko, jis pažymėjo, jog ten kultūros darbą daugiausia dirba švietimo įstaigos ir bažnyčia. Norėtusi išgirsti Jūsų nuomonę.

V. Varneckienė. Konfliktų tarp mūsų kultūros namų ir bažnyčios niekad nebuvo. Daug tų pačių žmonių dalyvavo ir mūsų ansambliuose, ir bažnyčios chore. Tuo labiau dabar nėra prieštaravimų, juk žmonių atgimimas, dorovė rūpi ir vieniems, ir kitiems.

– Jūsų žodžiuose buvo nemaža nerimo, kaip ateityje, perėjus į rinką, bus finansuojamos kultūros įstaigos. Jūs pradžioj pokalbio turėjote ir pasiūlymų. Tai gal prisiminkim juos pabaigai.

Švenčionėlių pedagoginės mokyklos literatai Trakuose prie pilies. 1952 m. gegužės 10 d. Iš mokytojos Janinos Augulytės (stovi antra iš kairės) archyvų.

AKTUALU

Tauragnų seniūnijos seniūnaitijų seniūnaičių rinkimų grafikas

Tauragnų seniūnaitija – **gegužės 7 d. 11-19 val.**
Tauragnų seniūnijoje;

Klykių seniūnaitija – **gegužės 8 d. 17 val.** Klykių bendruomenės pastate;

Minčiagirės seniūnaitija – **gegužės 8 d. 15 val.**

V. Varneckas. Sakiau, kad tik neapaktų žmonės nuo materialinių vertybių vaikymosi. Taip neatsitiks, jei turėsime kūrybingas kultūros įstaigas. O tam reikia lėšų. Dabar mes priklausomi nuo keleto šeiminių. Manau, kad ateityje kaimo kultūros įstaigas iš esmės turėtų finansuoti vietos savivaldybė, atsirasti sponsorai – ar tai kooperatyvai, ar tai akcinės bendrovės. Na, žinoma, dalį lėšų turėsime uždirbti ir patys. Gal prie kultūros namų kursis kokie komerciniai klubai ar net kooperatyvai, kurie ne tik kad netrukdys mūsų kultūrinio darbo, bet parems jį finansiškai.

M. Stundžia

V. Vijeikio nuotr.

Girininkijos 6, Šeimaties k.

Sėlės seniūnaitija – **gegužės 8 d. 13 val.** Gaidelių kaimas, Nr. 4;

Piliakalnio seniūnaitija – **gegužės 9 d. 15 val.** Medžiotojų name;

Balčių seniūnaitija – **gegužės 9 d. 13 val.** Balčio 5, Balčio k.

Kviečiame aktyviai dalyvauti

Prasidėjo kasmetinis pasėlių deklaravimas

(informacija iš www.tauragnai.eu)

Nuo balandžio 15 d. šalies žemdirbiai kviečiami deklaruoti žemės ūkio naudmenas ir pasėlius. Deklaruoti žemės ūkio naudmenas bei kitus plotus gauti tiesiogines išmokas bei paramą pagal su plotu susijusias Kaimo plėtros programos priemones bus galima iki birželio 7 d. (pavėluotai iki liepos 2 d.)

Paraiškas galima teikti seniūnijoje, kurioje registruota pareiškėjo žemės ūkio valda, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos rajonų biure, taip pat savarankiškai internetu, prisijungus prie Paraiškų priėmimo informacinės sistemos. Pateikus paraišką pavėluotai (nuo birželio 8 d. iki liepos 2 d.), už kiekvieną pavėluotą darbo dieną galutinė paramos suma mažinama 1 proc.

A†A

Seniūnijoje

Balandžio mėn. mirė

ALBERTAS EIDŽIULIS, 83 m., Tauragnai

Užjaučiame artimuosius

Nuotraukos Dainiaus Atkočiūno, Nijolės Šuminienės, Danguolės Trimonienės, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo Danguolė Trimonienė
Spausdino Utenos spaustuvė